

Bếp Lửa

Quang Nguyễn

Năm ấy má về, cái dáng thoăn thoắt bước trong đêm lạnh, trên đôi vai với chiếc quang gánh hiện rõ dưới ánh đèn đêm giao thừa. Đêm chợ Tết chẳng còn ai, người người ở nhà chuẩn bị đón giao thừa bên gia đình. Chỉ còn những chậu hoa cúc chưa bán hết, nằm sót lại ngả nghiêng giữa một góc chợ trông thật tiêu điều.

Như hàng năm, gánh hàng trái cây của má dù bán còn hay hết, vẫn tranh thủ về lo nhà cửa, bếp núc với hàng trăm thứ việc, có lẽ đêm 30 là đêm cực nhất đối với má. Trong đôi thúng gánh là hai chậu hạnh trái sum sê chín vàng mọng trĩu. Tôi ôm đặt vào trước hành lang, gắn thêm vài dây đèn chớp trông thật rực rỡ để có không khí xuân về trong nhà. Má lau bàn thờ đặt xuống đó một ít bánh mứt, vài gói trà, quay sang dặn tôi.

- Con đi xuống lấy cái đĩa đem lên. Sắp năm loại trái này để lên bàn thờ. Xong rồi xuống bếp nhóm lửa, để má luộc trứng kho thịt, rồi còn nấu bánh tét, nhanh lên trễ lắm rồi.
- Ủa sao lại là năm trái hả má? "
- Đó là mâm ngũ quả đó con. Chỉ có trong ngày Tết. Trước hết là mãng cầu, dừa, xoài, đu đủ, cuối cùng là sung. Năm trước đã xếp lên bàn, giờ con quên rồi sao? "
- Dạ! Để con sắp lên bàn thờ rồi xuống bếp nhóm lửa.

Ngoài sân từng cơn gió mang hơi thở của tiết xuân tháng giêng, lùa qua khe cửa se lạnh lạnh từ trên tới nhà bếp. Hai người anh đã quán mền ngủ từ bao giờ, tư thế nằm ngang nằm dọc chẳng hề chú ý tứ, tiếng ngáy đều đều nổi tiếp trút vào đêm. Tôi nhóm lên bếp lửa thấy lòng mình rạo rạo. Cái giá lạnh cũng dần dần tan biến, miệng không còn đơ cứng, những ngón tay cũng chẳng còn nhăn buốt. Mỗi năm giao thừa thích được ở dưới bếp, nấu bánh tét và nghe mẹ kể về những gì đã qua.

"Những mùa xuân xưa rất nghèo, thềm tiếng sôi ục ục của nước, thềm nghe mùi hương bánh tét được gói trong chiếc lá chuối với vị nếp chín thơm nồng. Thềm nghe tiếng lửa bập bùng. Không phải tiếng bom rơi đạn nổ, khói lửa điêu tàn giăng kín khắp quê hương. Những gì bây giờ đã có trước mắt, là thứ xa xỉ và ước mơ của những thế hệ trước".

Đôi mắt má đăm chiêu rưng rưng theo tiếng nói nghẹn ngào. Ôi đôi mắt Miền Nam vời vơi trời thương nhớ.

Tôi nhìn dáng của má bên bếp lửa cháy hồng, đôi bàn tay gầy guộc khéo léo nâng niu từng chiếc bánh. Những giọt mồ hôi ướt đẫm trên gương mặt, một hình ảnh quá quen thuộc lẫn ám lòng mấy chục cái xuân qua. Đó là một thời khắc mà vĩnh viễn không bao giờ quên cho được. Má nấu luôn trời tuổi thơ nên mỗi dịp xuân về nghe hương vị nồng nàn. Mùi thơm của nếp đã thấm vào hồn mê mang từ thuở lên bầy động lại cho tới nay. Ánh sáng của muôn nhà đang thức đón giao thừa, như chính má thức cặm cụi lo chu toàn để mùa xuân đủ đầy. Dẫu nghèo hay sang vẫn là mùa xuân đẹp nhất, có má mùa xuân ngọt như hoa quả mật đời. Má nhìn sang tôi dặn dò.

- Lấy cái nồi bỏ trứng vô luộc đến chín thì vớt ra, lột vỏ cho má kho thịt.
- Dạ chín rồi đó má.
- Xong rồi lên đi mặc thử bộ đồ xuống cho má coi đẹp không?.
- Má có mua quần áo mới cho con hả?.
- Ủ! Má để bên trong buồng, thử xong rồi cất đi để ngày mai mặc đi lễ chùa.

Tôi vui mừng chạy vào trong buồng, thấy bộ đồ mới tinh còn mùi thơm của vải! Vội vàng ngắm nghía thích thú mặc vào. Chiếc áo sơ mi trắng rộng thùng thình, cái quần tây cũng dài quá cỡ. Mỗi năm má đều mua quần áo lớn hơn một ít, tôi lật đặt chạy xuống bếp cho khoe với má.

- Ý trời ơi, đẹp quá! Bộ đồ vừa như khuôn in.
- Cái gì mà vừa như khuôn, nó rộng như cái bao bố vậy mà. Thì sang năm thêm lớn lại mặc vừa. Mua nhỏ quá qua năm lớn lên rồi lại bỏ thì uổng phí lắm. Đẹp rồi đó, lột ra cất đi.

Mỗi năm má đều nói câu này, có lẽ đó là câu nói huyền thoại của những người mẹ mỗi lần mua áo quần cho con. Tôi tháo bộ đồ mới cất xếp gọn gàng ngăn nắp, chạy xuống bếp quay quần bên má. Bên bếp lửa bập bùng, một số chiếc bánh má đã gói xong, chuẩn bị từ hồi sớm tinh mơ giờ mới cho vào nồi, mùi hương này cứ nhắc tôi nhớ miên man về khoảng trời xa xăm của ngày ấy! Chẳng nơi đâu ấm áp bằng nhà mình. Ngoài kia là những cơn lạnh thấu lòng, gió phảng phất se sắt vào da thịt, hàng cây trước ngõ cũng tái tê trong một đợt giao mùa.

Tôi hiểu ra rằng không có mùa xuân nào ấm đẹp bằng chính nét xuân của quê nhà. Tôi ngồi nghe má kể chuyện bên bếp lửa. Nồi thịt kho trứng sôi ục ục lẫn hương vị bánh tét, thả vào đêm ba mươi làm người ta nôn nao nhớ về những kỷ niệm vắng xa. Những tháng ngày ấy là khoảng trời hạnh phúc và êm đẹp. Chúng ngọt ngào như miếng mít dừa gặm nhấm mấy dịp Tết, như bếp

lửa có dáng mẹ xua tan những đêm đông.

- Sao con không ngủ? Sắp xong hết mọi chuyện rồi.
- Con muốn ở đây đón giao thừa với má.
- Trời ơi! Còn nói đón giao thừa nữa, năm nào thằng hai, thằng ba, cũng ngủ say. Miệng thì cứ nói tối nay đón giao thừa với má, mà về thì thấy tụi nó đã ngáy khò khò. Mấy năm nay chỉ có 2 mẹ con dưới cái bếp thế này, người ta đón giao thừa là cả nhà sum vầy bên nhau. Thôi vô ngủ có 2 người mà giao thừa với giao thiết gì.
- Thì như mọi năm ấy, gọi là đón giao thừa đi. Con nôn Tết quá nên không ngủ được.
- Ngày xưa khi má còn ở nhà ngoại, cứ mỗi đêm giao thừa, cả nhà sum họp đông vui lắm, chủ yếu quay quần bên bếp lửa, tiếng nói cười rộn ràng. Hồi đó nghèo nhưng Tết rất ý nghĩa đối với văn hóa của người Việt Nam chúng ta. Ra chợ đông kín người đi chơi, chùa chiền vui như lễ hội, giờ càng ngày thấy Tết càng nhạt nhẽo.
- Con có thấy nhạt đâu, đối với con chỉ đơn giản thấy cái dáng của má bên bếp lửa nấu bánh là có cả một trời xuân hiện về vui tươi và hạnh phúc quá rồi.
- Cái thằng quỷ này, còn nhỏ mà y như ông già tám mươi”.
- Mấy năm má đều mua chậu cúc vạn thọ, sao năm nay má lại mua **cây hạnh?**
- Ừ, cho khác với mọi khi vậy mà.
- Sao Tết người ta hay mua bông vạn thọ vậy má?
- Để má nói ý nghĩa vì sao bông vạn thọ có trong dịp Tết cho con nghe: Vì cầu bình an và cũng chính là lòng hiếu thảo đối với cha mẹ ông bà. Những bông cúc vạn thọ tượng trưng cho sự ấm áp của ánh mặt trời, là khát khao một cuộc sống sung túc, giàu sang. Vạn thọ còn hiểu nôm na là tuổi thọ nhiều đó con.
- Sao năm nay má lại chọn cây hạnh tượng trưng cho điều gì?.
- Nó cũng có một ý nghĩa gần giống vậy. Thường thì người ta sẽ chọn cây hạnh thật nhiều trái. Trong quan niệm dân gian là biểu tượng cho sức khỏe, bình an, trường thọ và sự may mắn trong tình duyên, thể hiện sự sum vầy của nhiều thế hệ trong gia đình. Những cây hạnh lá xanh tốt, quả vàng chi chít thể hiện sự trù phú, hứa hẹn năm mới được mùa, ăn nên làm ra, dồi dào sức sống đó con.
- Con hiểu rồi. Vậy là nhà mình năm nay được mùa.

Má lắc đầu khẽ cười, nụ cười hòa lẫn vào tiếng củi cháy, những làn khói ảo huyền bao trùm không gian chái bếp. Xuân đến xuân lại đi, và mỗi mùa xuân luôn đẹp trong đôi bàn tay của má tô lên cuộc đời những gam màu với hội ức thật đẹp. Thật bình dị và nhẹ nhàng như những sợi khói len lỏi mái nhà tranh. Má ướp vào hương vị Tết nồng nàn. Mỗi năm xao xuyến trong căn nhà bếp đôi mắt cay nồng cứ nhớ những mùa xuân đã qua với hình dáng của má.

Má đã mang mùa xuân về cho cuộc đời, bằng bếp lửa khói nồng, bằng những câu chuyện kể. Nếu một mai má không còn! Mùa đông lạnh giá sẽ phủ vùi lấy đời con. Còn má có nghĩa là mùa xuân sẽ đến mỗi ngày, là tuổi thơ còn đây, là hương vị Tết say. Là những điều tuyệt vời đã có trên trái đất này.

Cho đến bây giờ tôi đã trưởng thành, mỗi năm Tết về, vẫn thấy má như thuở ấy thắp lên cái bếp đầy ấm cúng chan chứa. Ngọn lửa ấy chính là tấm lòng của má đã sưởi ấm cho cả gia đình này. Giờ mái tóc má đã trắng xóa, có phải những sợi khói của thời gian đã đọng lại không bao giờ bay đi. Hương vị của ngày ấy vẫn còn đó, vẫn như tuổi hồng quay quẩn bên má của những đêm giao thừa.

Mùa xuân xin hãy cứ tới, nhưng đừng cho má thêm bất cứ tuổi nào. Nếu một mai má về trời, hương vị Tết sẽ nhạt mất, và cuộc đời tôi là những đợt lạnh trong ngõ gió heo may, hình dáng ấy sẽ không còn dưới bếp. Bếp lạnh đến không ngờ khi vắng đôi tay má. Hương vị tuổi thơ không được lặp lại mỗi năm xuân về. Mùa xuân của tôi là hình bóng của má trong gian bếp một trời đẹp ấu thơ. Miền Nam ơi! Đôi mắt má sao buồn hiu quá đỗi! Chẳng phải tại khói bếp. À thì ra! Má nhớ người con xa đã giáp tết vẫn chưa thấy trở về.

Quang Nguyễn